

Redovisning av internationellt kulturutbyte av Ofelia Jarl Ortega

Vänner och kolleger från "Hot Love" på El Club Social de Artistas, Santiago, Maj 2016

Under april och maj 2016 var jag i Buenos Aires, Argentina, Montevideo, Uruguay och i Santiago, Chile. I denna redovisning väljer jag att skriva om min vistelse i Santiago då det var där jag var längst och det som gjorde störst intryck under min resa.

1973 var det militärkupp i Chile. Två år senare flydde min mamma som då var sju år, och hennes familj, till Sverige. 40 år senare åker jag till Santiago för att ta reda på vad dans och performance är i Chile idag.

På många sätt är det som att diktaturen inte har försvunnit även om den slutade på 90-talet. Personer jag möter och hela samhället bär på mer eller mindre synliga sår, mer eller mindre kända bland personer i min generation. Vissa personer i min ålder pratar som om de själva levt diktaturen, andra 25-åringar har ingen aning om att många utsatts för tortyr. Chile är ett land med stora klassklyftor, på bara en månad träffade jag folk från både de fattigaste och rikaste områdena; vulgärt rika släktingar med "pigor", personer som bor hos familjen de jobbar för, och fattiga vänner i kollektiv med tak där det regnar in, *goteras*. Och många där emellan; unga vuxna som fortfarande bor hemma vars föräldrar betalar allt från utbildning med skyhöga studielån till nöjen. Jag är uppvuxen i Sverige men är halvchilenare, jobbar med koreografi och dans och har privilegiet att resa till andra sidan jorden för att möta scenkonst därifrån. Med det som bakgrund pratar jag om mina upplevelser under fem veckor i Santiago.

Politik, post-porr, erotik och estetik

Jag förväntar mig att jag ska få en inblick i just scenkonstvärlden, men möter istället helt andra personer och lär mig helt andra saker. Dans och performance lär jag mig delvis om genom avsaknaden av den. Men det som är mest spännande är ett helt annorlunda förhållningssätt till konst, liv och nödvändighet kring de båda.

Det jag ser i scenkonstsväg har jag svårt att ens titta på. Jag skäms. Det är kvinnoförnedrande, sexistiskt, dumförklarande av publiken och det som genomsyrar allt är att det är väldigt dramatiskt,

nästan bara teater. Blod, svett och tårar – bokstavligen. Kvinnor som skriker och drar sig i håret, petar in snören i fittan som de sedan drar ut och hänger upp (i galleriet). Jag föreställer mig att det är New York på 70-talet. Men det är Santiago 2016. Det är inte för att de är *efter* eller i framtiden kommer göra liknande saker jag till exempel ser idag i Europa, det är bara andra referenser, behov och historier som berättar andra saker. Diktaturen har satt tydliga spår och fortfarande bearbetas det i konst jag ser idag. Eller har i alla fall lämnat ett arv om hur konst värdesätts, vad den gör och varför den finns. Hur folk resonerar kring det och berättigar sina praktiker. I alla fall förstår jag det så, det är min analys.

Ett av mina intressen som jag ville jobba vidare med och utveckla i Chile var ”post-porrrens” estetik. Med dramatisk scenkonst, blod och fittor och en närvarande relation till förtyck och våld var det inte konstigt att postporren hade en egen genealogi i Sydamerika. Min förståelse av begreppet ”postporr” var dock väldigt olik den i Chile. Jag pratar om erotisk estetik i samtida scenkonst i Europa. Att använda porrens plastiga kroppar och uttryck, internet och dess retorik och språk, inte minst online-föreställningar och selfie(stick)kultur. I Chile är postporren något som kommer från undergroundscenen, från punkarna och anarkisterna, från porrmotståndare och kvinnorättskämpar som gör performance i politiska syften. Inte från scenkonstnärer och finns inte i queera rum. Om det är sex, så är det fejk, om det är naket är det med ”hudfärgade” kläder. Homosexualitet är accepterat men inte lika öppet som i stora delar av Europa. Flest lesbiska möter jag inom denna undergroundscen, det mest **queera rum** jag kan hitta under den korta tid jag är här.

Kulturella möten

Från vänner i Santiago hör jag talas om **Casa Brandon**, ett queerkollektivhus i Buenos Aires som jag borde besöka. Jag har höga förväntningar men när jag väl kommer dit förstår jag återigen att det är med sydamerikanska mått mätt en queerbar, som inte möter mina europeiska förväntningar. Det är den enda uttalade queera plats jag hör talas om på flera veckor. Min föreställning var att jag skulle möta queera konstnärer inom undergroundscenen. Visserligen är de queer, enligt mig, men de använder själva inte de orden eller de teorierna. Återigen påminner det om en gammal tid där konstvärlden alltid har lockat personer ur periferin, något som inte alls behöver vara så idag. Queer är ett begrepp som bara jag använder band de jag möter. Men det finns såklart motsvarande diskurs och terminologi i Chile. Språket är könat, precis som franskan, allt är han eller hon. Men vännerna i Santiago har egna ord. *Prinse*so är en mer könsneutral version av prins/prinsessa, som betyder en gay eller queer person, en hopslagning av orden *principe* och *princesa*. Detta är kanske det närmaste ett queer vokabulär jag kommer här.

Jag lärde känna bandet **Los Barabara Blade**. Ett band som just nu håller på att slå igenom i Santiagos musikscen. Genom dem och att följa deras spelningar och förhållningssätt till scenen mötte jag också nya platser, konstnärer och sätt att jobba på, med och kring musik och performance. Många gånger är det ockuperade kollektivhus, undergroundgig, hemma-hos-spelningar som bestäms samma dag eller dagen innan. Ibland är det mer uppstyrda konserter på vernissage där de medverkande faktiskt får betalt, och ger intervjuer för TV och kulturmagasin. Oavsett är det en avslappnad och generös, men också distanserad, attityd till arbetet. Allt är så prekärt och jag får höra att det är därför distansen finns. De kan inte ta något för givet.

El cine porno

Jag hade fått ett gig under ett event som skulle hållas på en porrfilmsbiograf. Allt var planerat och bekräftat. Flera band skulle spela, bland andra Los Barabara Blade. Jag skulle göra ett performance tillsammans med några andra konstnärer och även visa ett nytt solo. **Fernanada Ivanna** skulle läsa dikter och någons nya filmer visas. 600 personer kunde rymmas i lokalen och på Facebook hade över 1500 personer attendat. Dagen innan får vi höra att polisen kommit förbi och hotat med att

stänga stället om något av de planerade evenemangen äger rum i lokalen. Jag blir helt tagen, frustrerad och arg. De andra som är vana blir bara matta och ledsna. Börjar prata om att organisera sig, starta ett syndikat, det har nyligen blivit lagligt, då det var olagligt under Pinochets diktatur. Jag blir helt stum. Jag vet ju massor om Chile men det är en annan sak att uppleva det i verkligheten, att på nära håll se mina vänners uppgivna ansikten. Samtidigt vet jag att jag kan åka till Sverige och presentera exakt samma sak utan att polisen ens höjer på ögonbrynet och dessutom få betalt för det, och det känns nästan osmakligt. Den kvällen lärde jag mig ett nytt ord: Fracaso, misslyckande. Ett ord som jag som jag använder mycket men oftast i relation till misslyckandet som generativt. Jag tänker att jag rör mig i två motsatta världar.

El Clubso

El Club Social de Artistas är ett konstnärskollektiv med ateljé, som har workshops, spelningar, vernissage och performance och fungerar som en mötesplats för Santiagos undergroundscen. Huset ser ut som Pippi Långstrumps Villa Villerkulla, har hål i taket men är väldigt älskat. *El Clubso*, som vi började kalla det, är beläget lite utanför men ändå i centrala Santiago, ett fåtal kvarter från de områden där du helst inte ska vara på natten men är trots det en välbesökt scen.

Maxi Cat, en av mina kontakter och vänner i Chile från min första resa dit, hade ordnat med residens åt mig där och vi började bjuda in personer för ett samarbete där under mitt residens.

Emoji Queen – hade sin utställning uppe när jag var där första gången för att kolla lokalerna. I post-internetstil tar hon selfies och dekorerar dem med emojis. Ett 40 tal bilder och över 1000 emojis får mig att känna att Santiago inte alls är långt från Stockholm.

Veckan därpå ställer målaren **Martin Bruce** ut ”*Patio de parejas*”, en superfin och intressant utställning. Han har precis som jag rest utanför Chile men kommit tillbaka tillbaka för att det i Chile finns en annan nödvändighet och ett annat uttryck. Skillanden är såklart att han är uppvuxen i Chile och jag i Sverige. Vi pratade länge om hur olika konstscener är och fungerar. Han hade bott och jobbat i Australien under några år där det, precis som i många rum i Sverige, pratas om så vitt skilda saker från Chile. I Chile finns helt andra ekonomiska och sociala förutsättningar vilket påverkar konsten. Jag skulle vilja flytta dit och jobba där men vet att jag aldrig kommer kunna få det stöd som finns i Sverige, och att en månadshyra generellt är högre än en månadslön gör det inte lättare. Det som mina vänner och kolleger i Chile pratar om och kämpar för är saker som jag tar för givet här i Sverige. Rätten till abort finns tex inte heller och jag förstår att det jag läser som 60-talskonst är på grund av ännu aktuella teman i Chile. Martin och jag pratar om att dessa skillnader är intressanta och på gott och ont gör de olika saker med våra konstnärliga uttryck, men att det värsta är att hamna i sammanhang, tex i Sverige respektive Australien, där det inte verkar finnas någon agens alls.

Mitt residens på el clubso

Mitt residens startade kort efter det. Jag hade bjudit in vänner och bekanta att vara med och jobba med mig med en performance som skulle sträcka sig över en hel kväll. Vi jobbade i två veckor på El Clubso och presenterade under en kväll vårt projekt som vi kallade ”Hot Love”. Poeten Fernanda Ivanna och jag gjorde ett badkarsperformance, **Camila Carlota** och **Vesania** gjorde en egen version av ett av mina selfstick-performance, Maxi Cat och **Aníbal Bley** spelade musik med Martin Bruce och hela vårt performance utspelade sig även i Martins utställning ”*Patio de parejas*”.

Jag märkte då att jag hade träffat och jobbat med Santiagos för mig just nu mest intressanta

konstnärer. Alla kolleger blev mina goda vänner och deras vänner visade sig också vara konstnärer i den mest progressiva konstbubblan i Santiago. De jobbar med musik och performance, litteratur och mode och flera av dem har 10-tusentals följare på sociala medier och får gig som sponsorer för kända klädmärken. Några av dem är FIFA/Sidas, Lizlove3 och Tomasa del Real. Jag hade bjudit in reggaeton-musikern Mamacita att jobba med oss, men hon tackade nej tills hon förstod att det var de specifika Maxi och Fefi och Bley som jag jobbade med. Jag visste inte mer om deras it-status än att jag tyckte de verkade vara intressanta konstnärer och hade blivit mina goda vänner.

Det kom ca 100 besökare under kvällen. Det mesta hade också streamats online på porrsiten cam4 som en del av vårt performance, och där hade vi också några hundra besökare. En av de som kom för att se det live var **Antonio Urrutia Luxoro**, en av grundarna till **El Festival de Arte Erotico**, FAE, och han bjöd in oss att visa Hot Love under detta års festival i december 2016.

Skribenten **Sharon Andrade** skrev en kritisk recension där hon ifrågasatte allt, och i min värld var det som att hon inte hade förstått något. Eftersom vi jobbade med erotik skulle vi enligt henne haft mer ”penis-penetration” i vårt performance, något som jag läser som en total machoanalys från Chile vilket också var intressant att se. Fernanda Ivanna skrev ett indirekt svar och gav sin läsning av vårt performance där hon också intervjuade mig som en av initiativtagarna. Texterna spreds i onlinemagasin och det kändes fint att ha lämnat avtryck med och hos mina vänner och i deras kretsar.

Under hela min vistelse i Chile var det tydligt för de jag umgicks med att det var tack vare stipendiet från Konstnärsnämnden som jag kunde vara där. Det var inget som tex annonserades på någon flyer till vårt event (vi gjorde inga) men anledningen till att jag var i Chile förklarades. Vi pratade om möjligheten att jobba vidare med Hot Love. Precis som det för mig varit svårt att på riktigt förstå hur lite medel för konst som mina vänner och kolleger i Chile kan tillgodogöra sig, är det för dem svårt att förstå att jag kan resa till Chile för att jag har personliga och konstnärliga intressen och behov. I framtiden skulle jag vilja bjuda in Fernanda Ivanna att jobba med mig i Stockholm, men även hela *Hot love*-gänget och jobba med dem tillsammans med kolleger och projekt här i Sverige.

Vistelsen var av stor betydelse för min konstnärliga verksamhet. Men inte som jag hade tänkt mig. Jag vet inte om jag lärde mig om just scenkonst i Chile, men jag fick så mycket annat från kulturen där. Jag känner mig som en ny person och har förstått massor om mitt egna konstnärskap i relation till de jag mötte där och utvecklats enormt mycket. Kort efter jag kom hem jobbade jag på MDT inför en ny föreställning tillsammans med Patrik Patsy Lassbo. Efter bara två dagar hade vi en spontan visning, och vi hade så mycket att berätta. Upplevelser från resan som äntligen fick kanaliseras i 25 min research-visning, just på temat post-porr.

Några nya ord, i den ordningen jag lärde mig dem...

poniente – ponienten, motsats till orienten, där solen går ner, (donde el sol se pone)
oriente – orienten, motsats till ponienten, där solen går upp, orienten
cordillera – bergskjedjan mellan chile och argentina
po – ju
como – hur, ba
bacan, pulento, taquillero - cool, bra, kul
huweon – ägghuve

wea - äggskit, skit, fan, helvete, grej
prinseso – pirns-essa, gay/queer person
luca – 1000 pesos chilenos (ca 13 SEK)
piola – lugnt, stilla
brigido, cuatico – häftigt, storslaget (om både bra och dåliga saker)
fome - tråkigt
la raja – bra, grymt, (röven)
la zorra – bra, grymt (fittan)
pal pico – till kuken - bra, grymt

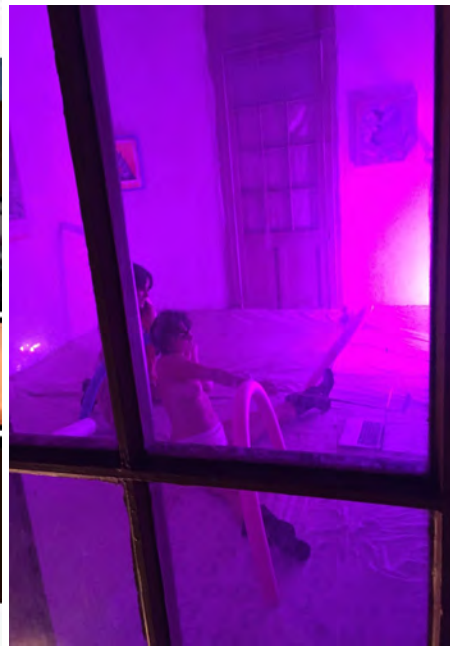
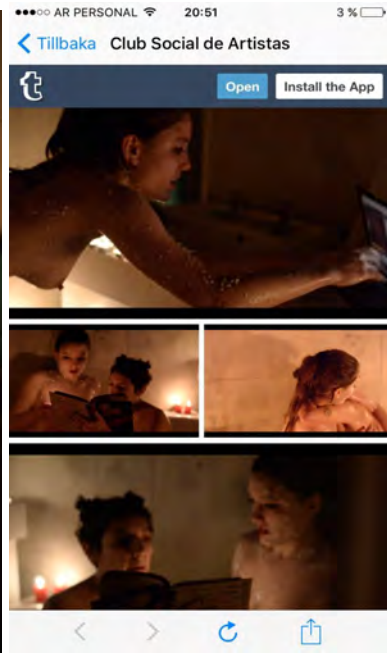
del pico – från kuken - dåligt
boti, botilleria - ställe där det säljs alkohol
caleta - mycket
tierno - öm
perfo - performance
filo – strunt samma, det spelar ingen roll
resital, tocata – spelning
fracaso – misslyckaande, *från kvällen när de stängde porrfilmabiografen och ställde in allt*
si o si – ja och ja, oavsett
seca – torr, grym, cool, bra
follar, tirar, culear – knulla
culiado – rövad, dum person
prendido - tänd
caliente – kåt
wachita rica – härlig, skön tjej
lolain - ungdomlig cool
lola/lolo – ung cool söt tjej/kille
salvado – räddad, nytt modeord i stgo.
convocatoria – föreläsning
puta, putcha – hora, fan - *att säga "putcha" etc, tar över i mitt tidigare mer pk vokabulär på spanska*
chucha – fan, helvete
una quintrala – en elak kvinna
huerfanos - föräldrarlösa, gata i centrala Santiago
toma – ockupation av skola av eleverna – *från kvällen då Fefi och Maxi var på en flickskola under ockupation av eleverna och blev inbjudna att föreläsa om konst och performance, samma dag hade det hållits en*

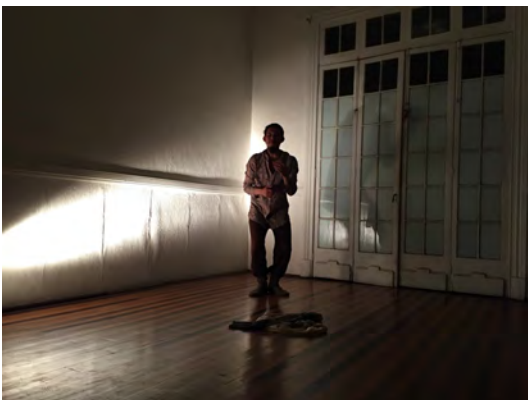
demonstration mot regeringens höga skolavgifter som mötts med brutalt polisvåld mot de unga demonstranterna, nyheter rapporterar inte korrekt och när jag fick se och läsa om händelserna via alternativ media började jag gråta.

pega - jobb
delinuencia – de olagliga
talla – sarkastiskt skämt, driva med någon
una paja – något segt, lathet (runka)
las condes – stadsdel, *snobbig, min familj bor där*
baquedano – stadsdel, *centrum, konstmuseer och spelningar ser jag där*
puente alto - stadsdel, *fattig, flera vänner kommer därifrån*
la cago – hen sket det (bra och dåligt)
sin embargo – trots det
poner color – ge färg (överdriva)
ñoño – söt, nördig
penqa - tråkigt
choro – cool, tuff
flaite – cool person från ”gatan”
choros, mariscos, almeja - skaldjur
como estai – hur måru'
nená – liten tjej
nana – nanny, piga
mi hijita – min lilla dotter (om en tjej)
milicos - soldater
queri – villru' ha
podí – kanru'
dejai - lämnaru

Ekonomisk kalkyl

Resa T&R	6000 kr
Inrikes resor	1000 kr
Kost och logi	10000 kr
Materialkostnader	3000 kr
Totalt:	20000 kr

Bilder: 1: Santiago, 2 :mina släktingar, 3-7: Hot Love på El Club Social de Artistas med Fernanada Ivanna, Camila Carlota och Vesania, 8: gammelmormor- och morfar, 9: Maxi Cat köper pulvermjölk till Hot Love, 10: Hot Love - publik, 11: dansperformance, Casa Mata, 12: väggmålning i Valparaiso.